

Dosarul nr.2ra-1299/2018

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun.Chișinău (O.Cojocaru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (N.Budăi, V.Efros, I.Muruianu)

Î N C H E I E R E

11 iulie 2018

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Maria Ghervas
Iuliana Oprea
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Farîma Anatolie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2017,

c o n s t a t ă :

La 26 septembrie 2016 Farîma Anatolie, reprezentat de avocatul Chetrușcă Viorel, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzelor nr.2a-1266/2012 și nr.2-1905/2011, încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 14 decembrie 2011, dosarul nr.2-1905/2011, s-a admis parțial acțiunea lui Farîma Anatolie, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2012, dosarul nr.2a-1266/12, s-au respins apelurile declarate de Farîma Anatolie și Întreprinderea Municipală „Asociația de Gospodărie a Spațiilor Verzi”, ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 noiembrie 2012 s-au admis recursurile declarate de către Farîma Anatolie și Întreprinderea Municipală „Asociația de Gospodărie a Spațiilor Verzi”, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2012 și s-a remis pricina la rejudecare în instanța de fond.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 17 februarie 2014, nr.2-16242/2013, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată a lui Farîma Anatolie împotriva Întreprinderii Municipale „Asociația de Gospodărie a Spațiilor Verzi”.

Ulterior, dosarul civil a fost pierdut, iar la cererea avocatului Chetrușcă Viorel, materialele cauzei au fost restabilite.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 august 2016 a fost admis apelul declarat de către Întreprinderea Municipală „Asociația de Gospodărie a Spațiilor Verzi”, fiind modificată hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 17 februarie 2014.

A menționat că, după mai mulți ani de tergiversare a procesului și emitere a hotărârii casate ulterior, cu trimiterea dosarului de la o instanță la alta pentru rejudecare, a fost încălcat dreptul reclamantului la un proces echitabil în termen rezonabil potrivit art.192 alin.1 Cod de procedură civilă, fiind încălcate valorile definite de art.6 și 14 CEDO.

Consideră că vina pentru tergiversarea examinării acestei cauze revine instanțelor de judecată, care nu au fost capabile să realizeze un act juridic efectiv fără a fi remisă cauza la rejudecare.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 13 decembrie 2016, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Farîma Anatolie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral. S-a constatat încălcarea dreptului lui Farîma Anatolie la examinarea în termen rezonabil a cauzei. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Farîma Anatolie prejudiciul moral în sumă de 15 000 lei și cheltuieli pentru asistența juridică în mărime de 500 lei, iar în total suma de 15 500 lei, în rest pretenția reclamantului cu privire la încasarea prejudiciului moral s-a respins.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2017, au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Farîma Anatolie reprezentat de avocatul Chetrușcă Viorel, și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 13 decembrie 2016.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, cu referire la circumstanțele cauzei, a reținut că prima instanță corect a ajuns la concluzia constatând faptul încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei de 5 ani și 8 luni, atitudinea părților la judecarea cauzei, complexitatea, precum și miza (interesul) pentru apelant, acordând reclamantului o satisfacție în mărime de 15 000 lei pentru daunele morale, considerând că această sumă este echitabilă, echivalentă și proporțională suferințelor psihice suportate or, lui Farîma Anatolie i-a fost cauzat un anumit nivel de stres și frustrare ca urmare a duratei excesive a procedurii de examinare și a stării de incertitudine, mai mult ca atât dosarul fiind pierdut, iar ulterior la cererea reprezentantului fiind reconstituit.

Totodată, instanța de apel a conchis că la stabilirea sumei cheltuielilor de asistență juridică instanța de fond just a dispus încasarea sumei de 500 lei, având în vedere durata examinării cauzei, volumul asistenței juridice acordate, complexitatea cauzei reieșind din suma solicitată.

La 02 aprilie 2018 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2017 și a hotărârii Judecătoriei

Buiucani, mun.Chișinău din 13 decembrie 2016, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, anume normele dreptului material care reglementează încasarea prejudiciului moral. Sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

Interesul lui Farîma Anatolie în cauza dată nu a vizat drepturi personale sau nepatrimoniale. În prezenta acțiune pe marginea căreia se pretinde încălcarea termenului rezonabil la judecarea cauzei, comportamentul participanților constituie un moment important în vederea justificării termenului de examinare a cauzei, din motiv că drept temei de amânare a examinării cauzei a servit neprezentarea participanților la proces, exercitarea căilor de atac.

Cauza civilă a fost examinată în mai multe instanțe, Judecătoria Rîșcani, mun.Chișinău și Curtea de Apel Chișinău, totodată reclamantul nu a înaintat cereri de accelerare a examinării cauzei.

A remarcat că prejudiciul urmează a fi privit ca o compensare și nu ca o obținere a unor foloase necuvenit din bugetul de stat.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2017 a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces la 26 aprilie 2017 (f.d.93) lipsind însă date privind recepționarea acesteia de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova. La materialele cauzei (f.d.92, verso), este mențiunea că la data de 02 aprilie 2018 reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, C.Cachița, a făcut cunoștință cu decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2017.

În circumstanțele menționate, recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 02 aprilie 2018, se consideră a fi depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art.439 alin.(2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 30 mai 2018, în adresa lui Farîma Anatolie a fost expediată copia recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă referință nu a fost depusă.

În conformitate cu art.439 alin.(3) Cod de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art.432 alin.(1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art.432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art.433 lit.a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art.432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art.130 Cod de procedură civilă, însă din recursurile declarate nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art.art.270, 433 lit.a), 440 alin.(1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Maria Ghervas

judecători

Iuliana Oprea

Victor Burduh